

Stichting Doctor Jazz presents cd DJ 021

...maar het komt wel weer in orde (1940-1946)

Nederlandse swingmuziek: Van bezetting naar bevrijding

Met niet eerder uitgegeven opnamen

...maar het komt wel weer in orde (1940-1946) Nederlandse swingmuziek: Van bezetting naar bevrijding

Deze cd geeft geen representatief beeld van de bands die swingmuziek maakte tijdens de bezetting en de bevrijding in Nederland. Sinds 2009 geeft de Stichting Doctor Jazz cd's uit, waarin de oorlogsjaren ruim belicht zijn. Omdat het voor de hand liggende materiaal al vaker is uitgegeven hebben wij ervoor gekozen om bekend materiaal te combineren met minder bekend en nog niet eerder uitgegeven materiaal. Het onuitgegeven materiaal bestaat vaak uit unieke en kwetsbare glasplaten. Deze opnamen zijn afkomstig van kleine opnamestudio's, of van de genazificeerde Nederlandsche Omroep, of van een van de Duitse propagandazenders. Maar ook andere bronnen zijn van belang, zoals de opnamen die in België werden gemaakt door Nederlandse swingmuzikanten. En natuurlijk opnamen die in niet-bezet gebied werden gemaakt zoals bijvoorbeeld het nummer 'Herr Hitler wil naar Londen', waarin onverholen de spot wordt gedreven met Hitler! Deze opname werd uitgegeven in het dan nog niet door Japan bezette Nederlands-Indië in 1941. In Engeland waar veel Engelandvaarders verbleven, werden vlak voor de bevrijding in 1945 in een speciale en kleine oplage de opnamen gemaakt van het cabaretorkest van de prinses Irene Brigade.

In het bezette Nederland gingen orkesten zoals The Ramblers, Eddie Christiani e.v.a. hun betere swingwerk in België opnemen, waar de censuur op jazz en swingmuziek milder was. Tijdens de Tweede Wereldoorlog bereikten de Nederlandse bigbands, zoals die van Dick Willebrandts en Ernst van 't Hoff een voor Nederlandse begrippen ongekend hoog niveau, niet altijd openbaar, meestal achter gesloten deuren! Hoe dit mogelijk was en nog veel meer kunt u lezen in de liner notes die u via www.doctorjazz.nl gratis kunt downloaden. Na Dolle Dinsdag, 5 september 1944 werden de meeste professionele swingorkesten in Nederland opgeheven en musici moesten onderduiken of zich melden voor de Arbeitseinsatz.

Met de bevrijding kwam er in Nederland een Eereraad voor de Muziek die zich boog over wie goed en wie fout was geweest in de oorlog. De drie meest prominente bandleiders Ernst van 't Hoff, Dick Willebrandts en Ramblers leider Theo Uden Masman moesten zich verantwoorden, omdat ze werk hadden verricht voor de Duitsers en daarmee hun voorbeeldfunctie hadden geschaad. Ze kregen uiteindelijk alle drie tot 1 januari 1946 een speelverbod opgelegd. Geen van de drie orkestleiders had nazisympathieën. Integendeel, ze hadden voornamelijk wrijvingen en reprimandes gehad van de bezetter en zijn aanhangers. Masman en Willebrandts hadden zelfs Joodse onderduikers in huis gehad.

Ook werd vergeten welke rol hun muziek had gespeeld bij de Nederlanders tijdens de bezetting. Swingmuziek was verboden muziek en er naar luisteren was al een vorm van verzet en veel van de gebruikte Nederlandse teksten hadden een dubbele bodem zoals in de liner notes wordt uitgelegd. Mooi voorbeeld is 'Het komt wel weer in orde' van het Willebrandts orkest uit 1943. En wat te denken van de 1944 titel 'Ratten op de trap'!

De bigbands van Willebrandts en van 't Hoff verdwenen daarmee van het Nederlandse toneel. De sinds 1926 actieve en zeer populaire Ramblers overleefden, doordat ze in 1945 konden werken in België. Begin januari 1946 konden ze weer terugkeren bij de VARA, zoals te horen is op deze cd. De AVRO richtte begin 1946 The Skymasters op. De drijvende kracht hierachter was Pi Scheffer, die ook een sleutelrol speelde als arrangeur voor Dick Willebrandts. Onbekend is dat Pi Scheffer al in mei 1945 een bigband opzette met de helft van de leden van het oude Willebrandts orkest, aangevuld met enkele ex-leden van Ernst van 't Hoff en enkele nieuwkomers. Zij werkten zoals de meeste bigbands en swingorkesten in die tijd voor de geallieerde troepen in clubs of militaire bases. Deze formatie maakte onder een andere naam plaatopnamen in Brussel met de onvolprezen crooner Jan de Vries die hier vol tot zijn recht komt. De helft van deze band zou wat later de basis vormen van de The Skymasters. In Nederland richtte Kees van Dorsser in 1945 een goede kleine bigband op. Deze speelde voor Geallieerde troepen in Arnhem. Deze privé opname laat horen dat het jammer was dat zijn band maar een kort leven was beschoren.

Deze cd schenkt ook aandacht aan de Joodse swingmuzikanten in deze periode. Een privé opname van Johnny & Jones uit midden 1944 toen zij al verbleven in kamp Westerbork. Beiden kwamen in 1945 vlak voor de bevrijding om in concentratiekamp Bergen Belsen. De Nederlandse Joodse zanger Wally Sluyzer kon in België onderduiken en overleefde de oorlog. Hij nam enkele dagen voor het einde van de oorlog in het al bevrijde Brussel het overwinningsnummer 'Hot time in the Town of Berlin' op. Van hem is ook het hartverscheurende 'My Yiddische Momme' te horen. De overlevenden van The Holocaust hadden de meeste van hun familieleden verloren en dat dreunt in dit jazzy gespeeld nummer keihard door.

Ben Kragting jr.

(voorzitter Stichting Doctor Jazz)

De discografie en de volledige liner notes
zijn gratis te downloaden via
www.doctorjazz.nl/CDboekje21

Stichting Doctor Jazz

Stichting Doctor jazz publiceerde van 1963 tot 2023 het veelgelezen Doctor Jazz Magazine, het jazztijdschrift voor de liefhebbers van classic jazz in bredere zin. DJM bouwde in deze periode een internationale reputatie op. Tot 2023 werd tevens de jaarlijkse 'Doctor Jazz Dag' georganiseerd, waarbij classic jazzbands werden gepromoot en de bijbehorende jazzmarkt een ontmoetingsplaats werd voor jazzverzamelaars, kenners en liefhebbers. Beide initiatieven moesten in 2023 vanwege afnemende belangstelling worden beëindigd. Sinds 2009 geeft de Stichting ook cd's uit, die met name de Nederlandse jazzhistorie belichten. Deze zijn mede mogelijk gemaakt door sponsoring van jazzliefhebbers.

Doctor Jazz cd's

In de toekomst zullen via de Doctor Jazz website cd's en publicaties digitaal worden aangeboden, zoals de uitgegeven Doctor Jazz cd's en de Adrian Rollini Discografie van Ate van Delden.

Voor meer info: bezoek onze website www.doctorjazz.nl

Audio Restauratie: **Harry Coster**

Samenstelling: **Harry Coster/ Ben Kragting**

Origineel materiaal: **Harry Coster, Wim Bor, Ben Kragting**

Ate van Delden, Andreas Schmauder, Rinus Blijleven

Liner Notes & Research: **Ben Kragting jr.**

Productie: **Ben Kragting jr.**

Art direction/design: **HANZ Dondorp**

Sponsors: **Hugo van der Laan, Robert van Lanschot, Ben Rijnveld**

Foto's: **Theo Uden Masman**

DOCTOR JAZZ

Voor meer informatie en bestellingen:
www.doctorjazz.nl/webshop
Email: doctorjazz@online.nl
Ben Kragting jr., tel. +31 681 007 410
Ophoven 26, 6133 XW Sittard

...maar het komt wel weer in orde (1940-1946)

Nederlandse swingmuziek: Van bezetting naar bevrijding

THE RAMBLERS

1. Rollerskatin' On A Rainbow (*B. Rose, I. Kabal, H. Warren*) 4:13

ALMARY met ILSA LORITTA ORKEST

2. Herr Hitler wil naar Londen (*J. de Bie / Almary*) 3:02

DICK WILLEBRANDTS en zijn orkest

3. 't Komt wel weer in orde (*J. Broekhuis*) 2:30

PIET VAN DIJK en zijn orkest

4. Ich liebe die Sonne, den Mond und die Sterne
(*G. Wittkop, F. Funk*) 2:24

EDDIE CHRISTIANI

5. Ik zie de zon (*E. Christiani, H. Dunk, R. Luco*) 2:37

FRANS WOUTERS en zijn orkest

6. I've Got A Pocketful Of Dreams (*J. Burke, J. Monaco*) 2:40

DICK WILLEBRANDTS en zijn orkest

7. Ratten op de trap (*Boy Edgar*) 1:52
8. Gone With The Wind (*A. Wrubel, H. Magidson*) 3:54
9. Farewell Blues (*P. Mares, L. Roppolo, E. Schoebel*) 2:31

ERNST van 't HOFF en son orchestre

10. Chanson d'Amour Cubaine (=Rosetta)
(*Earl Hines, H. Woode*) 2:42
11. Samedi Soir (*H. van der Kruij*)

JOHNNY & JONES

12. Floep zei de stamper (*Trad.*) 2:22

ARNHEM'S DANSORKEST

13. Sha Sha (*J. Van Heusen, Kurtz, King*) 2:50

CABARETGROEP van de PRINSES IRENE BRIGADE

14. De band wordt voorgesteld (*Max Geldray*) 2:01

WALLY SLUYZER & International's Dance Orchestra

15. Hot Time In The town Of Berlin (*J. Buskin, J. DeVries*) 2:35

THE RAMBLERS

16. Old Josiah (*P. Packay*) 2:51

JACKIE BULTERMAN and his ORCHESTRA

17. Good Night Ladies (*Trad.*) 2:50

THE RAMBLERS

18. Bye Bye Blues (*F. Hamm, D. Bennett, B. Lown, C. Gray*) 2:43

PI SCHEFFER BLUE STARS (as Jay Clever & his Orchestra)

19. I Love You, I Love You, I Love You (*A. & K. Fitch, B. Lowe*) 2:28
20. Candy (*M. David, J. Whidney, A. Kramer*) 2:39
21. Mop Mop (*T. Wilson, J.C. Heard*) 2:50
22. You Oughta Be In Pictures (*E. Heyman, D. Suesse*) 2:30
23. The More I See You (*M. Gordon, H. Warren*) 2:26
24. The Song Is Ended (*L. Berlin*) 2:49

KEES VAN DORSSEER ORKEST

25. Perdido (*J. Tizol*) 2:28

26. THE RAMBLERS

26. Dinah (*H. Akst, S. Lewis, J. Young*) 3:17
27. Gotta Be This Or That (*S. Skylar*) 2:48

WALLY SLUYZER & The International's Dance Orchestra

28. My Yiddische Momme (*J. Yellen, L. Pollack*) 2:43

Total playing time: 77:51

De discografie en de volledige liner notes
zijn gratis te downloaden via
www.doctorjazz.nl/Cdboekje21

© Stichting Doctor Jazz - 2025